

بخشی از حوزه بازدارندگی ایران در برابر سیاست منطقه‌ای اسرائیل ماهیت نرم‌افزاری دارد. ایران به این موضوع واقف است که اسرائیل تضادهای درونی دارد و هر بازپگیری در مواجهه با این تضادها به‌گونه‌ای اجتناب‌ناپذیر به بحران درون‌ساختی دچار می‌شود.

فکر می‌کنم مسئله اول موضوع «قدرت‌سازی» است؛ چه نوع قدرتی؟ قدرت متوازن. آیا قدرت متوازن به معنای قدرت هم‌تراز است؟ نه. ایران در وضعیت ناهم‌تراز قرار دارد. ما پذیرفتیم که به لحاظ ابزار و حجم تجهیزات و قابلیت‌کنش تجهیزات در یک فضای نامتوازن قرار داریم. اما مسئله بعدی که باید به آن توجه داشته باشیم، این است که این توازن چه زمانی حاصل می‌شود؟ اینکه ما منفعل باشیم؟ نه. اینکه ما فکر کنیم به یک بازدارندگی همه‌جانبه دست خواهیم پیدا کرد؟ آن هم خیر. پس مهم‌ترین ویژگی بازدارندگی مانسبی بودن است.

این توصیه شماست یا تشخیصتان از وضعیت؟

چیزی که وجود دارد، همین است. حالا ممکن است تئوریزه نشده باشد. در وضعیت موجود من و بسیاری از همکارانم باید آن چیزی را که در حوزه امنیت منطقه‌ای وجود ندارد و عموماً مبتنی بر چالش‌های شناختی است، برای مقابله با تهدیدهای بازیگرانی همانند اسرائیل تئوریزه کنیم. معادله قدرت براساس شناخت آغاز می‌شود و شناخت ژئوپلیتیکی بخشی از شکل‌بندی‌های کنش رقابتی بازیگران در محیط منطقه‌ای خواهد بود.

واقعیت آن است که شکل‌بندی‌های رقابت و همکاری منطقه‌ای، تابعی از مؤلفه‌های هنجاری، ساختاری، ژئوپلیتیکی و راهبردی خواهد بود. مبانی ایدئولوژیک و راهبردی انقلاب اسلامی و اسرائیل بیشترین تضادهای تاریخی را به لحاظ مؤلفه‌های یاد شده داراست. چنین روندی فرازونشیب‌های مختلفی داشته است؛ اما واقعیت موجود سیاست و امنیت منطقه‌ای بیان‌کننده آن است که ایران و اسرائیل می‌کوشند تا موقعیت خود را در برابر موجودیت ساختاری و کارکردی دیگری ارتقا دهند.

رقابت‌های درهم‌تنیده ژئوپلیتیکی به موازات فعال‌سازی ائتلاف‌های محیطی را می‌توان بخشی از واقعیت اجتناب‌ناپذیر سیاست امنیتی ایران و اسرائیل دانست. در این فرایند اسرائیل همواره بر نشانه‌هایی از غیریت‌سازی، ایدئولوژیک‌سازی، مقابله‌گرایی، اقدام پیش‌دستانه و تولید قدرت برای غلبه بر نگرانی‌های امنیتی خود علیه ایران تأکید کرده است. به قدرت رسیدن گروه‌های افراطی و رادیکال در اسرائیل بیانگر این واقعیت است که جامعه و ساخت‌های سیاسی این مجموعه به موجودیت و کارکردهای منطقه‌ای ایران احساس نگرانی بیشتری دارند.

در فرایند رقابت‌های ژئوپلیتیکی، ایران بر حقانیت جنبش مقاومت فلسطین تأکید کرده است و اقدامات اسرائیل را نشانه‌هایی از کنش تهاجمی، توسعه طلبانه و مبتنی بر اقداماتی مانند نسل‌کشی تلقی می‌کند. طبیعی است که ادراک متفاوت و متعارض ایران و اسرائیل، آثار و پیامدهای کنش امنیتی خاص خود را در منطقه ایجاد کرده است. واقعیت ایدئولوژیک «رهیافت تلمودی»، محور اصلی تفاوت‌های کنش امنیتی ایران و اسرائیل در محیط منطقه‌ای محسوب می‌شود.

همان‌طور که آموزه‌های انقلابی و اسلامی در ایران، زیربنای مقاومت در برابر سیاست